

*Institutul de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai”
al Academiei Române
Universitatea „Petru Maior” din Târgu-Mureș
Biblioteca Județeană Mureș
Fundația Culturală „Vasile Netea”
Primăria Comunei Deda (Mureș)*

Centenar Vasile Netea 1912-2012

Caiet program

Târgu-Mureș • Deda
1-2 februarie 2012

Vasile Netea și mama sa în anul 1930.

Programul

„Zilelor culturale Vasile Netea”,
prilejuite de centenarul nașterii istoricului și omului de cultură

Miercuri, 1 februarie 2012, la Târgu-Mureș, în Sala mare de ședințe a Prefecturii Județului Mureș:

- ora 11:00 - Deschiderea festivă a manifestărilor;

Alocuțiuni și mesaje:

Marius Pașcan, prefect al județului Mureș;

Nicolae Bocșan, prorector al Universității „Babeș-Bolyai”;

Nicolae Băciuț, directorul Direcției Cultură și Patrimoniul Cultural Național Mureș;

Cornel Sigmirean, directorul Institutului de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai” al Academiei Române;

Lazăr Lădăriu, președintele Despărțământului Central Județean Mureș al ASTRA;

Dimitrie Poptămaș, președintele Fundației Culturale „Vasile Netea”

- ora 11:30 - Sesiunea de comunicări „**Vasile Netea - personalitate pluridimensională a istoriei și culturii naționale**”;

- ora 13:00 - Pauză de prânz;

- ora 15:00 - La Casa de oaspeți a Primăriei Târgu-Mureș de la Complexul de Agrement și Sport „Mureșul”. Continuarea sesiunii de comunicări;

- ora 17:30 - Încheierea lucrărilor sesiunii;

- ora 18:00 - Prezentări de cărți.

Joi, 2 februarie 2012 - la Deda:

- ora 10 - Participarea la Sfânta Liturghie prilejuită de sărbătoarea Întâmpinarea Domnului și slujba de pomenire oficiată întru cinstirea și amintirea cărturarului Vasile Netea, fiu al localității;

- ora 11:30 - Moment de reculegere, depunere de coroane și jerbe de flori la mormântul cărturarului;

- ora 12 - La Căminul cultural din localitate: Reuniune culturală prilejuită de centenarul nașterii cărturarului

- Alocuțiuni, mesaje, evocări și comunicări;

- Program cultural – artistic.

PROGRAMUL

Simpozionului „Vasile Netea – personalitate pluridimensională a istoriei și culturii naționale”

Acad. dr. Dan Berindei	Prof. univ. dr. Nicolae Bocșan	Prof. univ. dr. Cornel Sigmirean	Prof. univ. dr. Vasile Dobrescu
			
<i>Vasile Netea – un tribun al Transilvaniei</i>	<i>Ideea de națiune la români în opera lui Vasile Netea</i>	<i>Vasile Netea și viitorul elitei burghize românești interbelice</i>	<i>Scrierile din tinerețe ale lui Vasile Netea</i>

Prof. univ. dr. Nicolae-Șerban Tanașoca	Conf. univ. dr. Corina Teodor	Prof. univ. dr. Iulian Boldea	Prof. Mariana Ploeșteanu
			
<i>Lupta pentru unire la Conferința de pace de la Paris în opera lui Vasile Netea</i>	<i>Afinități istoriografice în opera lui Vasile Netea</i>	<i>Vasile Netea – vocația dialogului</i>	<i>Vasile Netea istoric al mișcării Memorandiste</i>

Prof. Dimitrie Poptămaș	Prof. dr. Florin Bengean	Teodor Tanco	Prof. Mihail Art. Mircea
			
<i>Pluridimensionalitatea cărțurarului Vasile Netea</i>	<i>Figuri emblematiche de ierarhi ortodocși transilvăneni în preocupările cărțurarului Vasile Netea</i>	<i>Descendența grănicerească a lui Vasile Netea</i>	<i>Cărțurarul Vasile Netea în folcloristica mureșeană</i>

Lazăr Lădariu	Prof. Nicolae Marin Șara	Drd. Monica Avram	Dr. Liviu Boar
			
<i>Doi prieteni: Vasile Netea – Gabriel Țepelea</i>	<i>Vasile Netea și Astra reghineană</i>	<i>Vasile Netea și Biblioteca Județeană Mureș</i>	<i>Vasile Netea în arhivele mureșene</i>

Prof. Ilie Șandru	Ilarie Opriș	Prof. Leon Ștef	Gelu Netea
			
<i>Un toplițean în Memoriile lui Vasile Netea</i>	<i>Vasile Netea și Constantin Romanu-Vivu</i>	<i>Vasile Netea în amintirile mele</i>	<i>Gelu Netea despre Vasile Netea</i>

CONVINGERI ESENȚIALE

„Poporul român reprezintă, în primul rând, o mare și inepuizabilă forță biologică și lingvistică. Aidoma stâncilor și gorunilor creșcuți din adâncurile solului său, el trăiește aici de mii de ani, păstrându-și neclintită ființa”.

„Fără Astra, fără adunările ei generale, fără despărțămintele și fără cercurile ei culturale, fără publicațiile și fără bibliotecile ei, fără oamenii ei zdraveni și entuziaști, buni români și buni creștini și tot pe atât de străluciți cărturari și luptători naționali, începând cu marele Șaguna și Al. Sterca Suluțiu și continuând cu un Baron Vasile Pop, cu un Bologa, cu un Cipariu, cu un Mocioni, cu un Barițiu, cu un Moldovănuț, cu un Bârseanu și cu un Goldiș până la actualul președinte, dl. prof. Iuliu Moldovan, greu ne-am putea închipui întreg progresul cultural al neamului românesc din Transilvania, care, sub raportul educării și instruirii maselor populare, stă mai bine decât înșiși frații din țara liberă. Activitatea și rezultatele culturale ale Astei constituie cea mai frumoasă și cea mai trainică biruință a strădaniilor intelectualilor ardeleni de a ridica nivelul satelor noastre și a le îndrepta cu hotărâre și devotement pe căile culturii și ale civilizației”.

„Am văzut întotdeauna în cărturar, în scriitor sau în artist, un izvor de lumină, un semănător de îndemnuri înălțătoare și de idei fecunde”.

„Fiind așezat, cum spunea cronicarul, în calea tuturor răutăților și înfruntând cele mai dificile situații, poporul român a știut să-și urmărească neconținut, cu un lucid realism, toate țelurile propuse și în cele din urmă să le infăptuiască”.

„La noi în special, la români, istoria a fost o adevărată pârgie pentru dezvoltarea atât politică, cât și culturală. La baza tuturor acțiunilor noastre de ordin național și social stau evidențele și argumentele istoriei. Ele au pledat atât pentru realizarea unității românești, cât și pentru menținerea integrității și independenței naționale”.

Din scrierile lui Vasile Netea

„Un adevărat istoric trebuie să fie și un pedagog care să confere faptelor studiate și un anumit gir educativ”.

„Limba și istoria au creat o anumită sensibilitate românească transilvăneană, au creat o anumită mentalitate și de aceea nicăieri decât aici, în Transilvania, nu se evocă mai mult elementele istorice ale vieții românești, elementele limbii, fiindcă prin acestea am putut apăra Transilvania și am putut, în 1918, s-o aducem la marea masă a unirii tuturor românilor”.

„La baza conștiinței unicității noastre entice, a stăpânirii, prin limbă și cultură, a întregului teritoriu de la izvoarele Tisei, trecând peste Carpați și până la Marea cea Mare, s-a aflat permanenta identificare a poporului român cu moștenirea sa fundamentală, *Dacia*, continuitatea neîntreruptă a aceluiași popor, cu același grai, cu aceleași forme de viață și cu folosirea în comun a tuturor creațiilor sale culturale, artistice și științifice”.

„Mai mult decât o dramatică biografie și mai mult decât un destin emoționant, viața lui Avram Iancu reprezintă un exemplu de încredere nemărginită în puterile poporului român, de devotament nebiruit pentru dreptul său la libertate și independență, o înălțătoare lecție de eroism și sacrificiu”.

„După o îndelungată noapte istorică, petrecută în cătușe și gemete, în lacrimi și răbufniri năpraznice, mângâiate și călăuzite însă neconținut de steaua speranței, împilații veacurilor izbutiseră să ajungă ziua cea mare (1 Decembrie 1918-n.n.) a înlăturării lanțurilor și a proclamării libertății visate de înaintași”.

„Numai acei istorici au rezistat timpului care au știut să dea scrisului lor puterea obiectivității”.

AȘA CUM L-AU CUNOSCUȚ

Dumitru Almaș: „Un neastâmpărat, un neliniștit, un entuziast, un exploziv. Avea o mie de idei și de planuri. L-am admirat și invidiat pentru spontaneitatea și îndrăznelile lui. O memorie prodigioasă, o expunere vibrantă, caldă, entuziastă, cuceritoare, incandescentă... Mi-a fost greu să-l întrec. Întotdeauna însă mi-a fost drag să-l am partener”.

Ion Dodu Bălan: „Un OM, un scriitor și un istoric de mare prestigiu, care a participat cu pana sa inspirată și verbul său înflăcărat la stabilirea adevărului despre Transilvania și despre momente de răscruce din istoria noastră națională”.

Dan Berindei: „Un dar inegalabil de a fi veșnic tânăr! Un luptător, un ardent, un erudit. Un neostenit, un harnic, un activ. Un optimist, un om de acțiune. Neîndoielnic, unul dintre vorbitorii cei mai eficienți și cei mai ascultați. Un mesager al culturii naționale. Un tribun pașoptist întârziat, pentru care vârsta nu are bariere, însușirea sa dominantă este omenia”.

Valentin Borda: „Era dârz și perseverent, cum e Mureșul în defileul săpat în stâncă; era și blând ca apele râului după ce scapă din strânsoarea munților; a purtat în trup semeția culmilor Scaunu, Bistricioru, Pietrosu când stau bântuite de vremieli; avea în sânge lirismul bătrânilor din sat, care ar vrea să mai fie flăcăi, să joace învârtită și să chiuie înalt; a fost ca un cerb hăituit de neliniști ancestrale; s-a dăruit luptei cu fervoarea lui Iancu cel Mare; munca i-a fost sărbătoare trăită febril, pe care o visa și când era obligat să stea în pat, în totală nemișcare”.

Romulus Guga: „Prin opera sa, Vasile Netea a adus la ospățul cel mare al popoarelor identitatea de neconfundat a poporului român. A știut mereu să scurteze noaptea și să arate calea de unde speranța se ridică în ochii înlăcrimați”.

C. Gh. Marinescu: „Un om de aleasă omenie. Un mare istoric și cărturar patriot. Un dascăl desăvârșit. O forță multivalentă. Un nedreptățit. A căzut și s-a ridicat, timp de decenii, luminând ca un far prin orbecăirea vremurilor. Un mare prieten. A reușit, datorită și parteneriei sale de viață și colaboratoare, dna Lucreția Netea, să depășească în mod inegalabil amintirile și consecințele dureroase ale unei detenții inumane, spre a-și continua cu excepțională dăruire valoroasa sa operă de istoric și scriitor”.

Dumitru Micu: „Un demiurg al României moderne. Principalele însușiri ale întregii sale opere sunt: probitatea științifică, meticulozitatea, expresivitatea, rigurozitatea, scrupulozitatea, pasiunea. Orice aserțiune, orice relatare este examinată cu minuțiozitate, întoarsă pe toate fețele. Aprecierile sunt întotdeauna pertinente. Un suflet delicat, în care pulsează sensibilitatea unui virtual poet.

Stilul istoricului excelează prin claritate, fluentă, precizie. Nimic superfluu, gratuit, greoi, arid, obositor. Expresia este încântătoare”.

Ovidiu Papadima: „Aș fi tentat să spun că istoricul Vasile Netea este un adevărat fenomen al naturii, dacă nu s-ar fi spus cam la fel și despre Nicolae Iorga. El reprezintă însă, desigur, o concretizare a energiei fizice și spirituale a transilvănenilor căliți de secolele în care au trebuit nu numai să dăinuiească, ci să și acționeze până la înclăștarea luptei pentru a-și putea păstra ființa națională”.

Grigore Ploșteanu: „Prin condeii talentat, cuvântul pătrunzător și spiritul energetic al cărturarului, a servit lupta națiunii române împotriva Diktatului de la Viena. Sub domnia cenzurii și amenințarea închisorii a recurs, neînduplecat, la evocarea trecutului cultural și istoric, acesta fiind unicul mijloc posibil de referire la problema Transilvaniei. Afirmările sale erau tranșante și definitive. Iar idealul, unul singur: «Toți românii la un loc pe întregul nostru teritoriu național»,».

Alexandru Porțeanu: „Demn urmaș al tribunilor ardeleni. Figură reprezentativă a «generației refugiului». Unul din cei mai valoroși istorici ai unității noastre naționale. Cărturar, educator, apostol cultural, dascăl al neamului românesc. Cuvântul său se remarcă prin elocință, rigoare, încărcătură de idei și vibrație patriotică, producând un adevărat entuziasm în rândurile auditoriului. Un învățat de seamă, o operă vastă, un loc binemeritat în conștiința posterității”.

Teodor Tanco: „A coborât de pe plaiuri de legendă și folclor, din acel Gledin grăniceresc de sub Poiana Tomii, de unde pornesc rădăcinile neamului său țărănesc. A cunoscut nemijlocit comorile populare ale artei cuvântului, îndeletnicirea sa inițială fiind aceea de folclorist. S-a ivit în lumea spiritului și a cărții împreună cu generația de după Marea Unire din 1918, cu avânturi și vise urcate în stele, pășind, ca toți dascălii școlilor românești din ținuturile eliberate, în luminarea poporului”.

Gabriel Țepelea: „De o tenacitate balzaciană în muncă. Pluridimensional: istoric, istoric literar, folclorist, memorialist, gazetar, orator de vocație, organizator de manifestări cultural-artistice. A excelat ca istoric”.

Stelian Vasilescu: „Activitatea sa a fost considerată de o importanță aparte în cadrul științei istoriei românești și a publicisticii noastre. «A patriei cinstire» a fost, dintotdeauna, idealul său cel mai înalt”.

Alexandru Zub: „Aproape o jumătate de secol, Vasile Netea s-a impus ca o prezență specială. Opera sa este construită pe seama câtorva obsesii fundamentale, care sunt nu numai ale istoricului, ci și ale istoriei. Modelul urmat a fost Nicolae Iorga. Un cărturar de formație riguroasă, o inimă fierbinte. Are asigurat, fără îndoială, un loc important în galeria de luptători pentru apărarea valorilor noastre de permanență”.

Cu viitoarea soție, Lucreția

Cu Dinu Brătianu

La Sala Dalles din București - 1945

Simpozion comemorativ – 1990

Oratorul

La mormântul lui Ion Pop Reteganul

**PUBLICAȚIILE FUNDAȚIEI CULTURALE
„VASILE NETEA”**

SERIA „CAIETE MUREȘENE”

1. **Vasile Netea-Evocări și bibliografie.** Ediție îngrijită de Dimitrie Poptâmaș și Melinte Șerban. Târgu-Mureș, 2008, 250 p.
2. **Ion Chinezu – relief în posteritate** - Studii și comunicări prezentate la simpozionul științific prilejuit de centenarul nașterii eminentului cărturar (Târgu-Mureș, 4-5 iunie 1994), volum îngrijit de Melinte Șerban, Dimitrie Poptâmaș și Mihail Art. Mircea, Tg-Mureș, 1999, 130 p.
3. **Un om pentru Tg-Mureș: Emil A. Dandea** - Comunicări prezentate la sesiunea comemorativă desfășurată la Târgu-Mureș, în data de 18 august 1994, la împlinirea unui sfert de veac de la moartea lui Emil Dandea. Târgu-Mureș, 1995, 166 p.
4. Vasile Pop. **Colinde.** Cu o prefață de Mihail Art. Mircea. Târgu-Mureș, 1996, 120 p.
5. **Elie Câmpeanu - omul și faptele sale.** Coordonatori: Grigore Ploșteanu și Dimitrie Poptâmaș, Târgu-Mureș, 1999, 152 p.
6. Gheorghe S. Mircea. **Vis și adevăr.** Versuri. Cu un cuvânt înainte de Mihail Art. Mircea. Târgu-Mureș, 1998, 86 p.
7. **Alexandru Ceușianu.** Studii și comunicări prezentate la simpozionul științific prilejuit de centenarul nașterii vrednicului cărturar și om politic (Reghin, 2 iunie 1998), volum îngrijit de Marin Șara, Georgeta Mărgineanu și Iacob Huza, Reghin, Biblioteca municipală „Petru Maior”, 1999, 88 p.
8. **Mărturii prin vreme.** Douăzeci de ani de viață culturală pe Mureșul de Sus. Târgu-Mureș, 1999, 216 p.
9. **Traian Dragoș. La capătul apelor.** Versuri. Selecție și cuvânt înainte de Iulian Boldea. Târgu-Mureș, 2000, 68 p.
10. Melinte Șerban. **Evocări istorice și literare.** Prefață de Dimitrie Poptâmaș, Târgu-Mureș, 2001, 147 p.
11. **Cântecele lui lancu.** Adunate de Traian Dragoș. Ediție îngrijită și Cuvânt înainte de Vasile Dragoș. Târgu - Mureș, 2001, 62 p.
12. Valeriu P. Vaida. **Mărturii dintr-un veac apus.** Ediție îngrijită de Mariana Cristescu. Târgu-Mureș, Ed. Tipomur, 2001, 171 p.
13. **Aurel Filimon-consacrare și destin.** Volum îngrijit de Mihail Art. Mircea, Dimitrie Poptâmaș și Melinte Șerban, Târgu-Mureș, 2001, 288, p.
14. Dimitrie Poptâmaș. **Philobiblon mureșean.** O viață printre oameni și cărți. Cuvânt înainte de Melinte Șerban. Târgu-Mureș, 2003, 346 p.
15. Iosif Pop. **Credință și apostolat,** memorii - prefața de preot protopop Liviu Sabău, canonic mitropolitan, ediție îngrijită și postfața de Dimitrie Poptâmaș și Melinte Șerban, Târgu-Mureș, 2004, 229 p.

16. Viorel I. Borșianu. **Deda. Consemnări cultural - istorice despre obârșiile mele** Volum îngrijit și prefațat de Mihail Art. Mircea, Târgu-Mureș, 2005, 76 p.
17. Traian Popa. **Monografia orașului Târgu-Mureș**. Ediție anastatică, Studiu introductiv de prof. Dr. Grigore Ploșteanu, ediție îngrijită de Melinte Șerban și Dimitrie Poptâmaș, Târgu-Mureș, 2005, 323 p.
18. Melinte Șerban. **Cultura mureșeană în memoria cărților. (voi. I) -**, Târgu-Mureș, Editura Ardealul, 2006, 351 p.
19. Maria Dan. **Protopopul Artimon M. Popa**. Cu un cuvânt înainte de prof. univ. Cornel Sigmirean. Târgu-Mureș, 2006, 194 p.
20. Dimitrie Poptâmaș. **Prezența și circulația vechilor tipărituri românești în zona superioară a Văii Mureșului**. Târgu-Mureș, Editura Nico, 2008, 220 p.
21. Vasile Netea. **Memorii**. Ediție îngrijită, introducere și indici de Dimitrie Poptâmaș. Cuvânt înainte de dr. Florin Bengean. Târgu-Mureș, Ed. Nico, 2010, 342 p.

ALTE PUBLICAȚII:

Emil A. Dandea **Politică și administrație**. Culegere de texte, selecție, studiu introductiv, note și indice de Dimitrie Poptâmaș și Mihail Art. Mircea. Cuvânt înainte de Victor Suciu. Târgu-Mureș, Casa de editură „Mureș”, 1996, 231 p.

Astra reghineană - 125 de ani de la înființare. Volum îngrijit de Marin Șara, lucrare editată de Biblioteca municipală „Petru Maior”, 1999, 180 p.

Mihai Suciu. **Prutul dintre noi**. Târgu-Mureș 2004, 255 p.

Cinci ani de luptă românească în Ardealul de Nord 1940-1944. Târgu-Mureș, Ed. ANSID, 2005, 350 p.

Dimitrie Poptâmaș. **Reflecții despre carte, bibliotecă și lectură**. Texte selectate din autori români și străini. Târgu -Mureș, Editura Nico, 2010, 184 p.

Vasile Nutiu. **Istoria românilor și cultura civică**. Dicționar explicativ. Cuvânt înainte de Cornel Sigmirean. Târgu Mureș, Fundația culturală Vasile Netea, 2010, 868 p.

Take Ionescu. **Correspondența cu Adina**. Traducere din limba franceză, îngrijire, note și indici de Mihai D. Monoranu. Prefață de Dimitrie Poptâmaș. Târgu-Mureș, Editura Ardealul, 2010, 473p.

Vasile Netea. **Constantin Romanu-Vivu**. Ediție îngrijită și prefață de Dimitrie Poptâmaș. Târgu-Mureș, Editura Nico, 2011, 119 p.

Țara Fagilor. Almanah cultural - literar al românilor nord-bucoveneni alcătuit de Dumitru Covalciuc vol. 1-20. Târgu - Mureș, Cernăuți, Societatea Culturală „Arboroasa”, 1992 – 2011

Publicațiile de mai sus pot fi obținute de pe adresa: Fundația Culturală „Vasile Netea”,
Poptomas Dimitrie, 540456, Târgu-Mureș, Str. Cutezanței, Nr 34/8,
Tel.: 0740-196355,

E-mail: poptomas@rdslink.ro ; dimitrie.poptomas@yahoo.com

Alese mulțumiri pentru cei care ne-au sprijinit moral și material pentru organizarea festivităților închinare centenarului Vasile Netea:
Instituția Prefectului Județul Mureș,
Consiliul Județean Mureș,
Primăria Municipiului Târgu-Mureș.

Caiet program redactat de Dimitrie Poptămaș.
Lector: Dorin Borda.
Coperta, imagini și tehnoredactare:
Alexandru Tcaciuc.
Portrete foto Ilarie Gh. Opriș.
Tiparul executat la Intermedia Group
Târgu-Mureș, str. Cuza Vodă nr. 57.